TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 06.11.2026

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	**Plan ve Bütçe**
Tarih: **10-11-2026**	Esas No:**2/4030**

06 Kasım 2026

TEKNİK
GENEL MÜDÜRLÜK
06 Kasım 2026
No: 1978905

GENEL GEREKÇE

Demokratik bir hukuk devletinde ekonomi politikalarının isabetli biçimde oluşturulabilmesi, kamu kaynaklarının adil dağıtılabilmesi ve toplumsal refahın korunabilmesi, her şeyden önce resmi istatistiklerin doğruluğuna, şeffaflığına ve güvenilirliğine bağlıdır. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, büyüme ve işgücü istatistikleri yalnızca akademik veya teknik birer gösterge değildir; milyonlarca işçi, memur, sözleşmeli personel ve emeklinin maaş ve aylık artışlarını, asgari ücret tespitini, konut ve çatılı işyeri kira artış tavanlarını, vergi dilimlerini ve sosyal yardım tutarlarını doğrudan doğruya belirleyen bağlayıcı hukuki ölçütlerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda 5 ve 6 Kasım 2026 tarihlerinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile bağlı kuruluşu Türkiye İstatistik Kurumunun 2027 yılı bütçelerinin görüşüldüğü süreçte, resmi enflasyon verileri ile vatandaşların çarşı, pazar ve mutfakta bizzat yaşadığı hayat pahalılığı arasındaki derin uçurum bir kez daha ülke gündeminin en yakıcı başlığı haline gelmiştir. Kasım 2026 başında açıklanan dört aylık enflasyon verileri ile emekli aylıklarının yaş ve prim ödeme gün sayısına göre farklılaştırılması tartışmaları sürerken, emek araştırmaları asgari ücretin enflasyon karşısındaki reel kaybının 7 bin 726 Türk lirasına ulaştığını ve milyonlarca emeklinin açlık sınırının altında kalan aylıklarla yaşam mücadelesi verdiğini ortaya koymaktadır. Sabit gelirli kesimlerin milli gelirden aldığı payın hızla gerilemesinde, ücret ve aylık artışlarında temel ölçüt olarak kullanılan resmi fiyat istatistiklerinin gerçek yaşam maliyetini yansıtmaktan uzaklaşması belirleyici rol oynamaktadır.

10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 4üncü maddesinde resmi istatistiklerin güvenilirlik, tutarlılık, tarafsızlık, güncellik ve şeffaflık ilkelerine göre hazırlanacağı ve istatistiklerin kalitesinin değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgilerin kamuoyuna açıklanacağı hüküm altına alınmış olmasına rağmen, Türkiye İstatistik Kurumu uzun süredir Tüketici Fiyat Endeksi hesaplamasında esas aldığı madde sepetindeki mal ve hizmetlerin aylık ortalama birim fiyatlarını kamuoyuyla paylaşmaktan kaçınmaktadır. Yargı mercilerinin bilgi edinme hakkı kapsamında verdiği açık kararlara rağmen madde fiyatlarının açıklanmaması, kamuoyunun resmi verilere olan güvenini temelden sarsmış; şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini işlevsiz bırakmıştır. Öte yandan, 2018 yılında 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5429 sayılı Kanunun bilimsel ve teknik özerkliği düzenleyen 17nci maddesi ile Kurum Başkanının görev süresi güvencesini düzenleyen hükümlerinin yürürlükten kaldırılması, Kurumu yürütme organının siyasi etkilerine açık hale getirmiştir.

Anayasanın 2 nci maddesinde güvence altına alınan demokratik ve sosyal hukuk devleti ilkesi ile 74 üncü maddesinde düzenlenen bilgi edinme hakkı, milyonlarca yurttaşın gelirini ve mülkiyet hakkını doğrudan etkileyen resmi istatistiklerin her türlü şüpheden uzak, denetlenebilir ve şeffaf bir yöntemle üretilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan Kanun Teklifi ile; 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda değişiklik yapılarak Tüketici Fiyat Endeksi ve Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi hesaplamalarında kullanılan madde sepetinin, ağırlık katsayılarının, veri

derleme kaynaklarının ve sepette yer alan her bir mal ve hizmet kaleminin aylık ortalama birim fiyatlarının her ay bültenle eş zamanlı olarak yayımlanması yasal zorunluluk haline getirilmekte; akademi, meslek kuruluşları ile işçi ve kamu görevlileri konfederasyonlarının katılımıyla Bağımsız Fiyat ve Veri Doğrulama Kurulu oluşturularak istatistik üretim süreçlerinin bağımsız denetime açılması ve Kurumun bilimsel ve teknik özerkliğinin yeniden kanuni güvenceye kavuşturulması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 4üncü maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak resmi istatistiklerde şeffaflık ilkesi somutlaştırılmaktadır. Düzenleme uyarınca, başta Tüketici Fiyat Endeksi ve Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi olmak üzere fiyat istatistiklerinin hesaplanmasında esas alınan madde sepeti listesi, her bir mal ve hizmet kaleminin sepetteki ağırlığı, il ve bölge bazında derlenen aylık ortalama birim fiyatlar ile veri toplama yöntemlerinin gizlilik istisnası ileri sürülmeksizin her ay resmi bültenle birlikte açık veri formatında yayımlanması zorunlu kılınmaktadır.

MADDE 2- Madde ile 5429 sayılı Kanunun 12nci maddesine eklenen fıkralar çerçevesinde; kamuoyunun, araştırmacıların, sendikaların ve meslek kuruluşlarının resmi istatistiklerin dayanağı olan toplulaştırılmış fiyat ve miktar verilerine erişim hakkı güvence altına alınmaktadır. Bireysel istatistiki birimin doğrudan tanınmasına yol açmayan ortalama madde fiyatları ve endeks hesaplama tablolarının istatistiki gizlilik kapsamına sokulamayacağı ve bu verilere ilişkin yargı kararlarının derhal uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 3- Madde ile 5429 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 2 vasıtasıyla; Türkiye İstatistik Kurumunun bilimsel ve teknik özerkliği yeniden kanuni güvence altına alınmakta, istatistik üretiminde görev alan personele veri kaynakları, yöntem seçimi ve yayımlama süreçleri konusunda hiçbir makam veya merci tarafından talimat verilemeyeceği düzenlenmektedir. Ayrıca fiyat ve işgücü istatistiklerinin metodolojik doğruluğunu ve saha verileriyle uyumunu denetlemek üzere üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşları ile en fazla üyeye sahip işçi ve kamu görevlileri konfederasyonlarının temsilcilerinden oluşan Bağımsız Fiyat ve Veri Doğrulama Kurulu ihdas edilmektedir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE İSTATİSTİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun 4üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Resmî istatistiklerin kalitesinin ve ilkelere uygunluğunun değerlendirilebilmesi için gerekli tüm bilgiler ve resmî istatistik üretiminde kullanılan yöntemler kamuoyuna açıklanır. Tüketici Fiyat Endeksi ve Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi başta olmak üzere fiyat istatistiklerinin hesaplanmasında kullanılan madde sepetinde yer alan tüm mal ve hizmet kalemlerinin tam listesi, sepetteki ağırlık katsayıları, veri derleme yöntemleri ve kaynak türleri ile sepetteki her bir mal ve hizmet kaleminin Türkiye genelinde ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması düzeyinde hesaplanan aylık ortalama birim fiyatları, ilgili istatistik bülteninin yayımlandığı gün ve saatte Başkanlığın resmî internet sitesinde herkesin erişimine açık ve işlenebilir elektronik veri formatında eksiksiz olarak yayımlanır."

MADDE 2- 5429 sayılı Kanunun 12nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

"Ücret, maaş, emekli aylığı, kira artış oranı ile vergi, harç ve sosyal yardım tutarlarının belirlenmesinde yasal ölçüt olarak kullanılan fiyat, enflasyon ve işgücü istatistiklerinin hesaplanmasına esas teşkil eden madde sepeti birim fiyatları, alt endeks değerleri ve metodolojik hesaplama tabloları 13üncü madde kapsamında gizli veri sayılamaz ve bu bilgilerin açıklanmasından istatistikî gizlilik veya metodolojik revizyon gerekçesiyle kaçınılamaz.

Birinci ve üçüncü fıkralar kapsamındaki istatistikî veri ve yöntem bilgilerine ilişkin olarak 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu uyarınca yapılan başvurular Başkanlıkça en geç on beş iş günü içinde eksiksiz olarak karşılanır; bu hususta yargı mercilerince verilen kararlar tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yerine getirilir."

MADDE 3- 5429 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

"Bilimsel ve teknik özerklik ile Bağımsız Fiyat ve Veri Doğrulama Kurulu

EK MADDE 2- Resmî İstatistik Programının uygulanmasında Başkanlık çalışanları ile diğer uygulayıcı birimlere; veri kaynaklarının tespiti, istatistikî yöntem, madde sepeti ve süreçlerin seçimi, dağıtımın içerik, şekil ve zamanı başta olmak üzere resmî istatistik üretiminin hiçbir aşamasında herhangi bir organ, makam, merci veya kişi tarafından emir ve talimat verilemez, telkin ve tavsiyede bulunulamaz.

Başkanlık tarafından üretilen fiyat, enflasyon, ulusal hesaplar ve işgücü istatistiklerinin uluslararası standartlara, bilimsel esaslara ve saha verilerine uygunluğunu bağımsız olarak incelemek, doğrulamak ve denetlemek üzere Bağımsız Fiyat ve Veri Doğrulama Kurulu oluşturulmuştur. Kurul; Yükseköğretim Kurulu tarafından devlet üniversitelerinin istatistik, ekonometri ve iktisat bölümlerinde görev yapan profesör unvanlı öğretim üyeleri arasından seçilecek dört üye, en fazla üyeye sahip üç işçi sendikaları konfederasyonu ile en fazla üyeye sahip üç kamu görevlileri sendikaları konfederasyonu tarafından belirlenecek birer üye, Türkiye

Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği tarafından belirlenecek birer üye olmak üzere toplam on üç üyeden oluşur. Kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır ve Kurul kendi üyeleri arasından salt çoğunlukla bir Başkan seçer.

Bağımsız Fiyat ve Veri Doğrulama Kurulu, görev alanına giren istatistiklerin üretiminde kullanılan ve bireysel istatistikî birimin doğrudan tanınmasını engelleyecek şekilde anonimleştirilmiş olan tüm ham veri setlerine, saha anketlerine, barkod ve yazar kasa kayıtlarına ve hesaplama algoritmalarına doğrudan erişim yetkisine sahiptir. Kurul, her ay açıklanan fiyat istatistiklerine ilişkin doğrulama ve değerlendirme raporunu bültenin yayımını izleyen on gün içinde kamuoyuna açıklar ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna sunar."

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.